

Gian lận ảnh hưởng như thế nào tới công ty mẹ ở Nhật Bản và công ty con ở Việt Nam?

Masato Karoji

Masato.Karoji@vn.gt.com

Giám đốc phụ trách khách hàng Nhật Bản

NỘI DUNG

Lời mở đầu: Mục đích trình bày

I. Gian lận nghề nghiệp được thực hiện như thế nào?

II. Các tình huống điển hình tại Việt Nam

III. Ảnh hưởng tới công ty mẹ

IV. Ngăn ngừa gian lận

Lời mở đầu: Mục đích trình bày

- Gian lận xảy ra khắp mọi nơi
- Gian lận không thể bỏ qua
- Gian lận chắc chắn sẽ xảy ra bất cứ lúc nào
- Gian lận gây thiệt hại công ty và ảnh hưởng đến đồng nghiệp cũng như các bên thứ ba

I. Gian lận nghề nghiệp được thực hiện như thế nào?

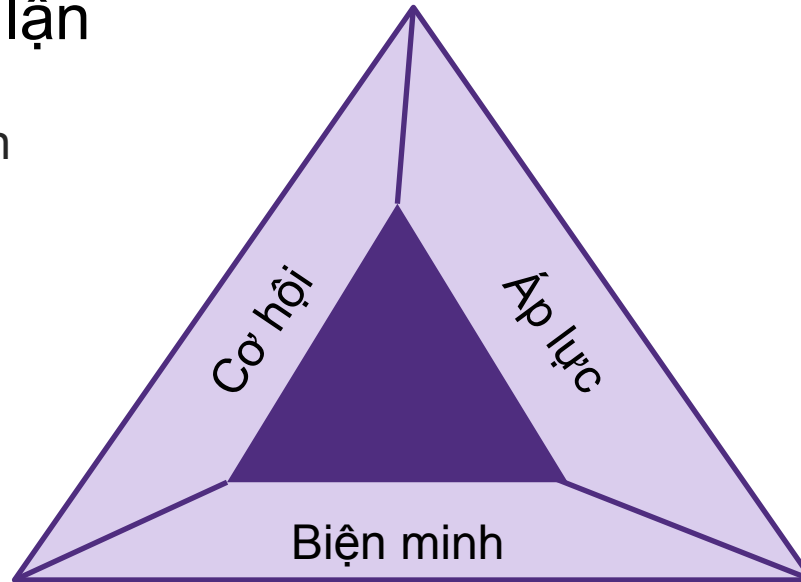
Gian lận là hành vi cố ý lừa dối người khác với mục đích tư lợi bất chính hoặc không hợp pháp được thực hiện bởi Ban giám đốc hoặc các nhân viên.

Hình thức gian lận	Mục tiêu	Đối tượng gian lận	Rủ ro chi tiết
Gian lận báo cáo tài chính	Báo cáo thừa	Nhân viên nước ngoài	Khai khống Doanh thu
	Báo cáo thiếu		Giấu hay ghi giảm chi phí
Biến thủ tài sản	Tiền	Nhân viên nước ngoài	Trộm, cắp
	Hàng tồn kho		Chiếm đoạt
Tham ô	Xung đột lợi ích	Nhân viên Việt Nam	Hối lộ
	Lừa lặc – tham ô		Cướp đoạt của cải

I. Gian lận nghề nghiệp được thực hiện như thế nào?

- Tam giác gian lận

- Không có kế hoạch chiến lược quản lý thực tế
- Kiểm soát nội bộ không hiệu quả
- Văn hóa doanh nghiệp thiếu tính bền vững

- Thái độ quản lý kém
- Văn hóa doanh nghiệp không trung thực
- Bất mãn với công ty

- Áp lực lợi nhuận đe dọa bởi kinh tế
- Áp lực quản lý bởi ngân sách
- Áp lực về lương phụ thuộc tài chính công ty

II. Tình huống điển hình tại Việt Nam

① **Biễn thủ tài sản**

Tạo nhà cung ứng giả và giả mạo các khoản thanh toán

Tóm tắt tình huống:

Chi phí khi hoàn thành dự án thấp hơn đáng kể so với ngân sách đặt ra. Nguyên nhân là do chủ tịch công ty và kế toán trưởng đã thông đồng với nhà thầu bên ngoài để tạo ra một nhà cung ứng ảo và giả mạo các khoản thanh toán.

Vấn đề:

Kế toán trưởng đã ngụy tạo ra một hợp đồng và được phê duyệt bởi chủ tịch công ty, do đó vấn đề này đã được bỏ qua mà không phát hiện. Ngoài ra công ty mẹ lại không kiểm tra các khoản thanh toán có giá trị lớn.

II. Tình huống điển hình tại Việt Nam

② Tham ô

Lợi dụng chức vụ để lấy tiền của khách hàng

Tóm tắt tình huống:

Một giám đốc ngân hàng gặp vấn đề trong việc hoàn trả vốn vay do thất bại trong việc đầu tư cổ phiếu và đầu tư bất động sản. Vì thế, giám đốc đã lợi dụng chức vụ của mình và sử dụng các khoản tiền gửi của khách hàng để trả nợ.

Vấn đề

Tất cả thủ tục được yêu cầu để mở tài khoản được thực hiện bởi giám đốc nên không có bên nào khác có cơ hội để kiểm tra.

II. Tình huống điển hình tại Việt Nam

③ Định giá tài sản không hợp lý

Thành lập một công ty ảo và nhận khoản vay.

Tóm tắt tình huống:

Công ty gặp khó khăn trong việc vay mượn, đã thành lập nhiều công ty ảo và thông đồng với các giám đốc ngân hàng để nhận khoản vay giúp công ty. Ngoài ra, bởi vì các khoản thế chấp cho khoản vay được tạo ra bởi hàng loạt công ty ảo nên họ không có khả năng kí quỹ thế chấp.

Vấn đề:

Giám sát quản lý không hiệu quả

II. Tình huống điển hình tại Việt Nam

④ Sai lệch thời gian

Ghi nhận giao dịch trọng yếu sớm

Tóm tắt tình huống:

Để có số liệu tốt về kết quả doanh thu trình lên Ban giám đốc, doanh thu bán hàng đã được ghi nhận trước một khoản trọng yếu nhưng chưa đúng thời điểm ghi nhận doanh thu và không có sự kiểm tra.

Vấn đề:

Ban giám đốc, quản lý bỏ qua các thủ tục kiểm soát thiết lập ra

III. Ảnh hưởng tới công ty mẹ

① Ảnh hưởng của gian lận

Loại gian lận	Tình huống	Ảnh hưởng
Gian lận Báo cáo tài chính	Ghi khống Doanh thu	Tính chính xác của báo cáo tài chính
	Định giá tài sản không hợp lý	Mất mát Bồi thường thiệt hại
Biến thủ tài sản	Trộm cắp	Sa thải Bồi thường thiệt hại
Tham ô	Hối lộ Lừa lọc – tham ô	Sa thải Bồi thường thiệt hại Bắt giữ

⇒ Cá nhân liên quan bị sa thải và phải gánh chịu nợ.

III. Ảnh hưởng tới công ty mẹ

② Hậu quả gánh chịu bởi công ty mẹ (Nhật Bản)

Tình huống	Tóm tắt	Hậu quả
T co.	Mặc dù vấn đề gian lận được phát hiện, sự việc xảy ra là do sự quản lý kém hiệu quả	Thiệt hại mất mát Bị truy tố
E co.	Gian lận, khai khống doanh thu và việc phát hiện ra đó là khoản doanh thu đó không thu được tiền	Thiệt hại mất mát Bị truy tố
O co.	Sử dụng thủ thuật để che giấu các khoản đầu tư bị thất bại và bị vạch trần bởi cơ quan chức năng	Chủ tịch bị cáo buộc phạm tội Bồi thường thiệt hại cho HĐQT
T co.	Mặc dù công ty đã che giấu 1 khoản lỗ lớn nhưng vấn đề đã bị phát hiện do bị tố cáo và kiểm toán báo cáo tài chính	Bán doanh nghiệp, công ty con Bồi thường thiệt hại cho công ty

IV. Ngăn ngừa gian lận

Ngăn ngừa gian lận có thể đạt được thông qua

- Kiểm toán độc lập (81,7%)
- Quy tắc ứng xử (81,1%)
- Kiểm toán nội bộ (73,7%)

Phát hiện gian lận nhờ

- Rò rỉ tiết lộ thông tin bởi nhân viên (39,1%)
- Kiểm toán nội bộ (16,5%)
- Ban giám đốc, quản lý soát xét, kiểm tra (13,4%)

Tham khảo: Báo cáo gửi đến các nước về Gian lận nghề nghiệp

BÁO CÁO VÀ NGHIÊN CỨU GIAN LẬN TOÀN CẦU 2016

IV. Ngăn ngừa gian lận

Tiến hành kiểm toán nội bộ

Nguồn lực công ty: Thành lập đội kiểm toán nội bộ thường trực

- Hiểu biết về hoạt động kinh doanh công ty
- × Đảm bảo nguồn lực, đảm bảo tính độc lập, đảm bảo chuyên môn

Thuê ngoài: Sử dụng chuyên gia bên ngoài

- Chuyên môn cao, nhiều kinh nghiệm, vị trí độc lập
- × Hiểu biết về hoạt động kinh doanh công ty

Hợp tác: Phối hợp giữa kiểm toán nội bộ và chuyên gia thuê ngoài

- Kết hợp những ưu điểm trên

IV. Ngăn ngừa gian lận

Dịch vụ

- Kiểm toán báo cáo tài chính
- Kiểm toán nội bộ
- Quản trị doanh nghiệp
- Điều tra và phát hiện gian lận
- Đánh giá chu trình doanh nghiệp
- Dịch vụ bảo mật công nghệ thông tin

Xu hướng thanh, kiểm tra thuế tại Việt Nam

Ken Ozawa

Grant Thornton Vietnam

NỘI DUNG TRÌNH BÀY

NỘI DUNG

Lời nói đầu – Mục đích của buổi trình bày

Phần 1 – Thanh tra, kiểm tra thuế là gì

Phần 2 – Xu hướng của thanh tra, kiểm tra thuế

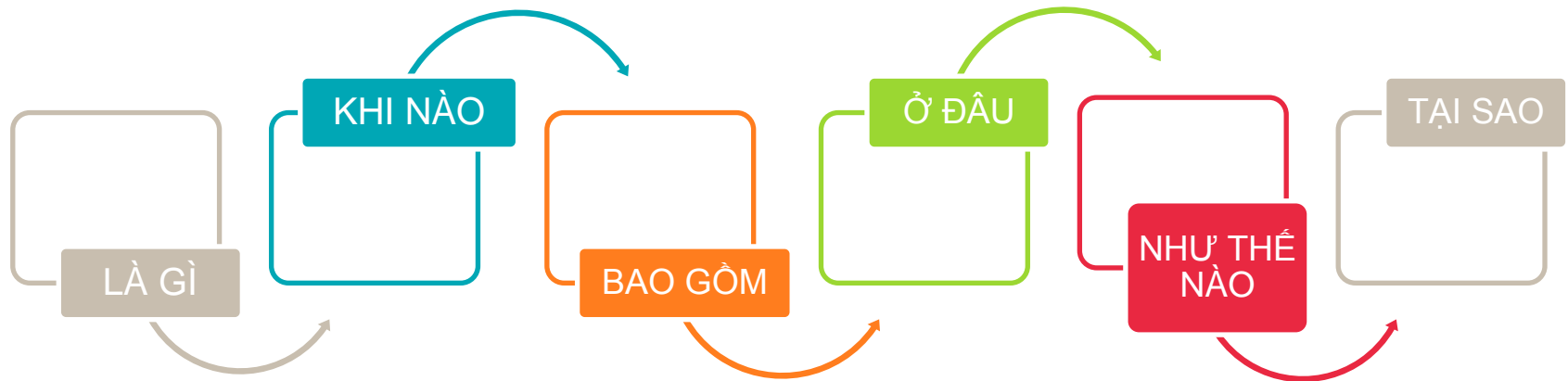

Phần 3 – Các điểm lưu ý để chuẩn bị cho thanh tra, kiểm tra thuế

LỜI NÓI ĐẦU

PHẦN 1 – THANH TRA, KIỂM TRA THUẾ LÀ GÌ

CÁC YẾU TỐ CỦA THANH KIỂM TRA THUẾ

THANH, KIỂM TRA THUẾ – LÀ GÌ

Thanh, kiểm tra thuế có thể được thực hiện bởi 03 cấp cơ quan dưới đây để kiểm tra tính tuân thủ về mặt thuế của doanh nghiệp (“DN”). Sau thanh kiểm tra, DN có thể được kết luận tuân thủ tốt hoặc phát sinh các khoản truy thu thuế, phạt vi phạm hành chính và lãi chậm nộp.

- **Tổng Cục Thuế:** thường thanh, kiểm tra DN lớn/sự việc nghiêm trọng, hoặc có thể theo quy trình nội bộ của tổng cục thuế
- **Cục Thuế địa phương:** thường chịu trách nhiệm đối với DN có vốn đầu tư nước ngoài
- **Chi Cục Thuế địa phương:** thường chịu trách nhiệm đối với DN vốn đầu tư trong nước

THANH KIỂM TRA THUẾ – KHI NÀO

1. Khi giải thể DN (Bắt buộc)

Khi DN giải thể hoặc đơn vị hạch toán độc lập, DN phải thông qua thanh kiểm tra thuế từ ngày thành lập đến khi giải thể.

2. Khi đề nghị hoàn thuế GTGT

Áp dụng cho hầu hết các đề nghị hoàn lần đầu. Từ lần thứ 2 trở đi, còn phụ thuộc vào tình trạng tuân thủ thuế của DN.

3. Thanh, kiểm tra định kỳ theo kế hoạch của cơ quan thuế (theo quy định quản lý Quản lý rủi ro)

Thời hạn thanh, kiểm tra thuế

- ❑ Kiểm tra tại DN kéo dài tối đa từ 5-10 ngày làm việc
- ❑ Thanh tra do TCT tiến hành kéo dài tối đa 45 ngày làm việc và do cơ quan thuế địa phương là 30 ngày làm việc. Trong trường hợp gia hạn, tổng thời gian thanh tra không quá 70 ngày làm việc đối với TCT và 45 ngày làm việc đối với cơ quan thuế địa phương.

THANH KIỂM TRA THUẾ – BAO GỒM LOẠI THUẾ NÀO

Các loại thuế chính hay bị thanh, kiểm tra:

- Thuế Thu nhập doanh nghiệp - TNDN
- Thuế Giá trị gia tăng - GTGT
- Thuế Nhà thầu nước ngoài - NTNN
- Thuế Thu nhập cá nhân – TNCN
- Thuế Tiêu thụ đặc biệt – TTĐB

Các loại có thể được thanh kiểm tra chuyên biệt:

- Liên quan đến chuyển giá – TP
- Thuế Xuất khẩu, thuế Nhập khẩu (XK-NK)

THANH KIỂM TRA THUẾ – Ở ĐÂU

1.

Tiến hành tại bàn

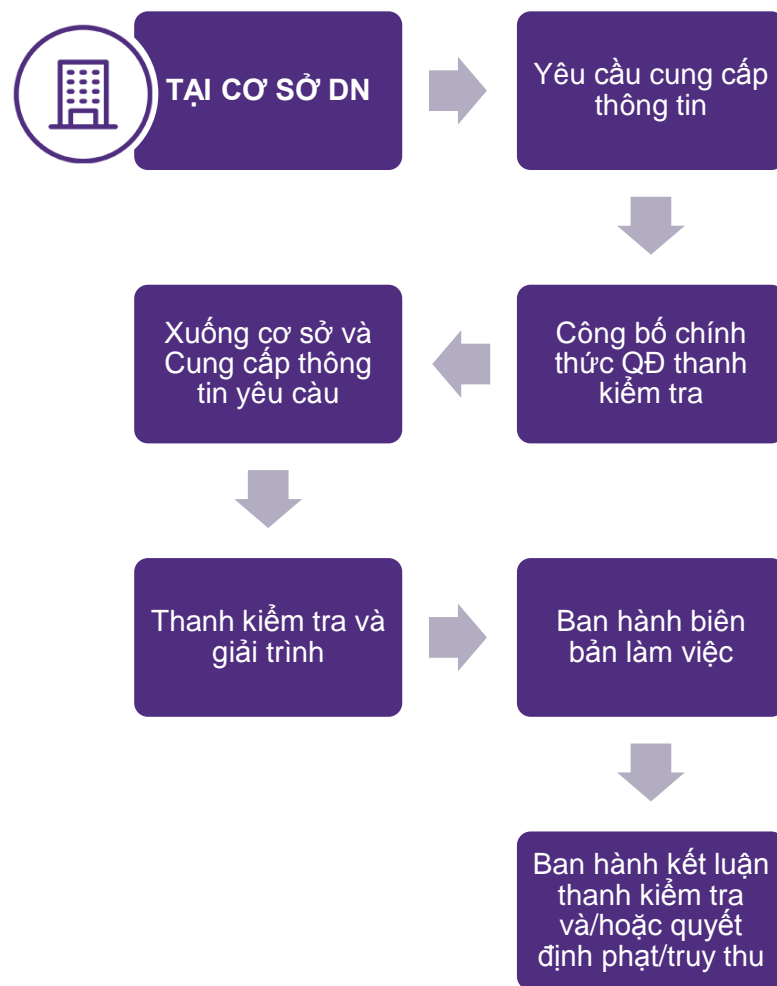
2.

Tiến hành tại trụ sở/văn phòng của DN

Lưu ý rằng có khả năng cơ quan thuế sẽ tiến hành thanh kiểm tra tại cơ sở của DN sau khi tiến hành thanh kiểm tra tại bàn nếu thấy cần thiết.

THANH KIỂM TRA THUẾ – NHƯ THẾ NÀO

THANH KIỂM TRA THUẾ – NHƯ THẾ NÀO (TT)

- ❑ Đoàn thanh tra luôn luôn có thể yêu cầu thêm thông tin
- ❑ Thông tin yêu cầu cung cấp thường bao gồm:
 - ✓ Thông tin chung về DN (GP đăng ký đầu tư, GP đăng ký DN, , v.v.)
 - ✓ Chứng từ kế toán (Sổ cái, Sổ chi tiết tài khoản, hóa đơn, phiếu thu chi, sổ phụ ngân hàng, v.v.)
 - ✓ Hồ sơ liên quan đến thuế (thư từ trao đổi, đăng ký thuế ban đầu, đăng ký phương pháp kê khai thuế GTGT, v.v.)
 - ✓ Các văn bản khác (chính sách công ty, các loại hợp đồng, v.v.)
- ❑ Khi ký nhận Quyết định thanh, kiểm tra và biên bản làm việc có liên quan, nếu có bất đồng ý kiến, DN có thể khiếu nại theo quy trình khiếu nại riêng.

PHẦN 2 – XU HƯỚNG CỦA THANH, KIỂM TRA THUẾ

KẾT QUẢ THANH, KIỂM TRA NĂM 2016

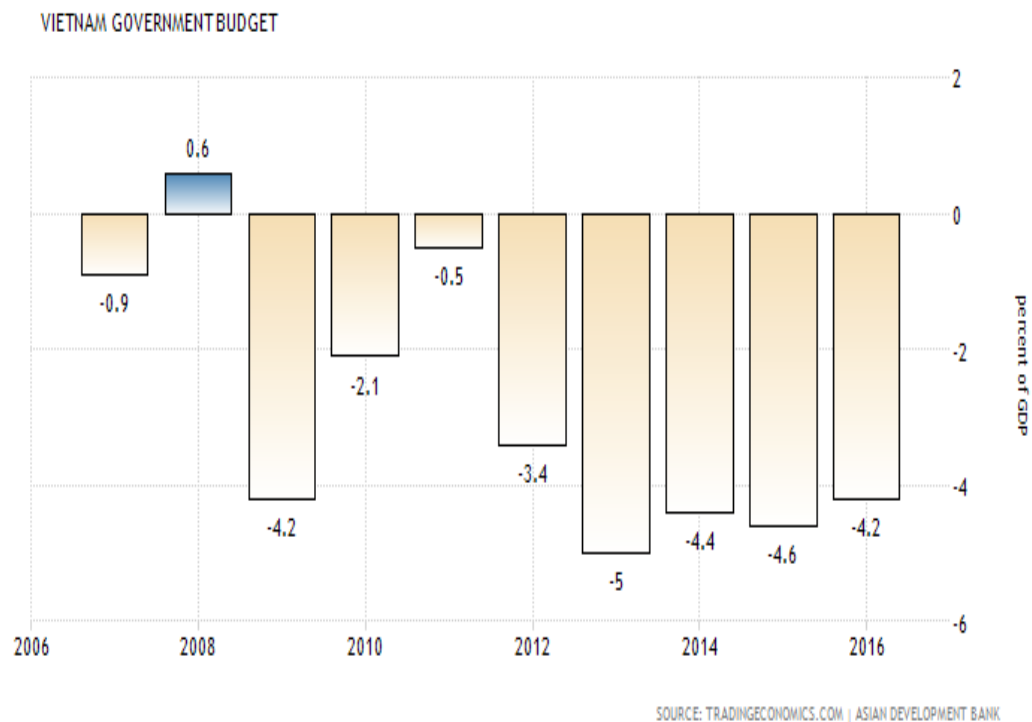
- Tăng số lượng lần thanh, kiểm tra
- Tăng đột biến số thuế truy thu từ DN

→ Cho thấy việc phát triển tập trung vào cả số và chất lượng các cuộc thanh kiểm tra

	Năm 2016 (Năm 2015)	Tỷ lệ dao động (%)
Số lượng công ty	84.472 (79.297)	▲ +6,5%
Số thuế truy thu	17.164 tỷ VNĐ (12.350 tỷ VNĐ)	▲ +38,9%
Số lỗi lũy kế không được chấp thuận	11.907 tỷ VNĐ (23.044 tỷ VNĐ)	▼ -51,6%

NHÂN TỔ KINH TẾ - VĨ MÔ

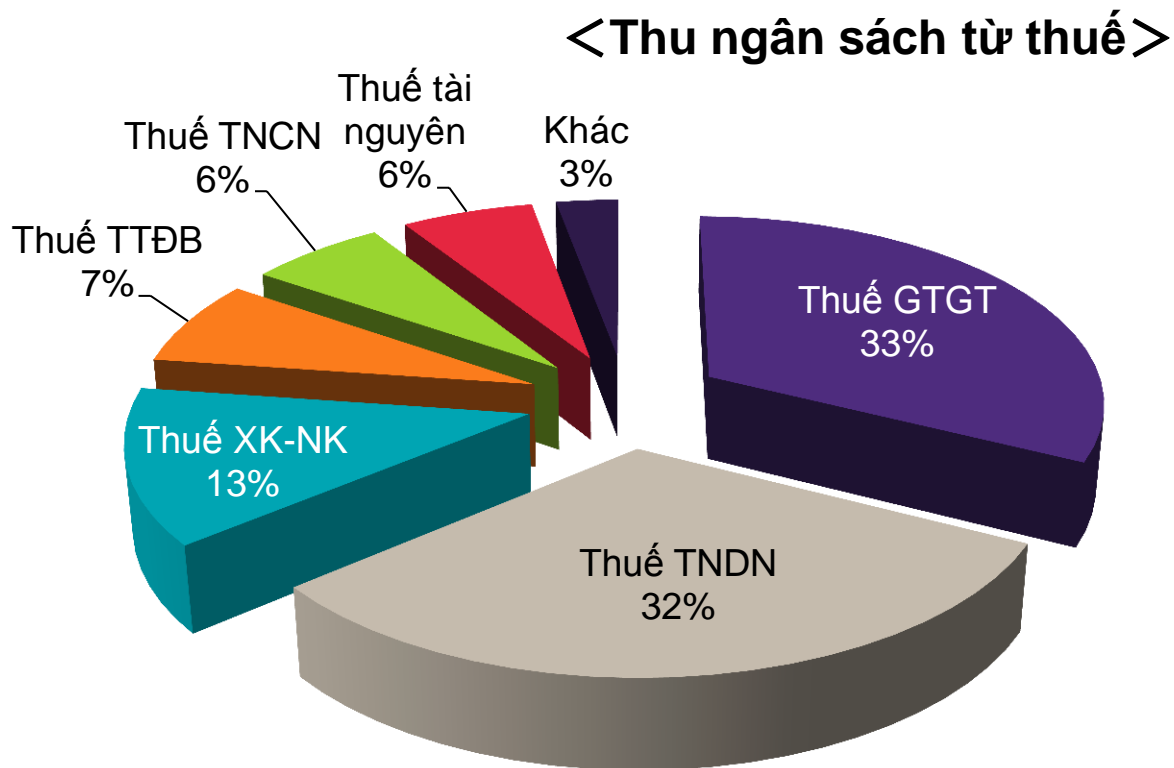
- Thấu chi ngân sách liên tục trong 08 năm liền

NHÂN TỐ KINH TẾ - VĨ MÔ

Giảm thu ngân sách do

- ❑ Cắt giảm thuế XK-NK trong khu vực ASEAN
- ❑ Ưu đãi thuế để thu hút đầu tư nước ngoài

XU HƯỚNG CỦA THANH, KIỂM TRA THUẾ

- Tăng cường truy thu thuế: Thanh, kiểm tra thuế theo nguyên tắc tận thu, tăng cường cả về số lượng và chất lượng.
- Thanh kiểm tra trong lĩnh vực Chuyển giá sẽ chiếm 20% tổng số cuộc thanh, kiểm tra, tăng cường huấn luyện chuyên môn và thiết lập bộ phận chuyên biệt, tăng số lượng thanh kiểm tra trong lĩnh vực Chuyển giá.
- Áp dụng chính sách Quản lý rủi ro – Tập trung vào các DN có mức độ rủi ro cao – trong cả thuế và hải quan
 - ✓ DN có vốn ít, không có quyền sở hữu hoặc sử dụng hợp pháp tài sản chính của DN, hoạt động trong khai thác tài nguyên, có giao dịch ngân hàng đáng ngờ liên quan đến rửa tiền, có phát sinh giao dịch lớn với bên liên quan, sử dụng hóa đơn bất hợp pháp, phát sinh lỗ nhưng vẫn đầu tư thêm, hưởng ưu đãi thuế, v.v.

PHẦN 3 – CÁC ĐIỂM LƯU Ý ĐỂ CHUẨN BỊ CHO THANH, KIỂM TRA

LƯU Ý TRONG QUÁ TRÌNH HOẠT ĐỘNG

- ❑ Tiếp cận và cập nhật văn bản pháp luật hiện hành về thuế để áp dụng phù hợp vào trường hợp cụ thể của DN
- ❑ Chủ động tiến hành kiểm tra định kỳ tình trạng tuân thủ thuế của chính DN
- ❑ Chuẩn bị kỹ lưỡng và đầy đủ các chứng từ đối với doanh thu và chi phí của DN
- ❑ Lưu hồ sơ rõ ràng và đầy đủ (chứng từ kế toán cần lưu trữ ít nhất 10 năm)
- ❑ Tạo dựng quy trình kiểm tra nội bộ và thường xuyên lưu ý vấn đề tuân thủ thuế
- ❑ Xác nhận các điểm không rõ về mặt quy định với tư vấn thuế hoặc viết công văn xin hướng dẫn cho cơ quan thuế quản lý

CÁC NỘI DUNG THƯỜNG ĐƯỢC THANH KIỂM TRA

☐ Thuế TNDN

- ✓ Ghi nhận và đối chiếu doanh thu
- ✓ Chi phí hợp lý được trừ
- ✓ Chi phí cho các bên liên quan (Tiền bản quyền, Sản phẩm lỗi được bảo đảm bởi DN)
- ✓ Áp dụng ưu đãi thuế TNDN
- ✓ Lỗi lũy kế và chuyển lỗ

CÁC NỘI DUNG THƯỜNG ĐƯỢC THANH KIỂM TRA

☐ Chuyển giá

- ✓ Tính tuân thủ (Kê khai các giao dịch liên kết, Bộ hồ sơ chứng minh việc tuân thủ giá thị trường, so sánh xác định biên độ giá thị trường, v.v.)

☐ Thuế GTGT

- ✓ Điều kiện áp dụng thuế suất thuế GTGT 0%
- ✓ Đăng ký phương pháp kê khai thuế GTGT
- ✓ Khấu trừ thuế GTGT đầu vào
- ✓ Thông báo, phát hành và báo cáo sử dụng hóa đơn

CÁC CHỦ ĐỀ THƯỜNG ĐƯỢC THANH KIỂM TRA

☐ Thuế NTNN

- ✓ Nộp tờ khai thuế NTNN và nộp thuế NTNN khi phát sinh khoản thanh toán cho DN nước ngoài
- ✓ Áp dụng thuế suất và xác định thu nhập chịu thuế

☐ Thuế TNCN

- ✓ Lợi ích không bằng tiền không thể hiện trên bảng lương
- ✓ Chứng từ liên quan đến việc áp dụng cách tính thuế (chính sách công ty, hợp đồng lao động, v.v.)

Grant Thornton Vietnam

Địa điểm

Văn phòng Hà Nội

Tầng 18, Tháp Quốc tế Hòa Bình, 106 Hoàng Quốc Việt
P.Nghĩa Đô, Quận Cầu Giấy, Hà Nội.

T +84 24 3850 1686

F +84 24 3850 1688

E info@vn.gt.com

Văn phòng Hồ Chí Minh

Tầng 14, Pearl Plaza, 561 A Điện Biên Phủ, Quận Bình
Thạnh, Hồ Chí Minh, Việt Nam

T +84 28 3910 9100

F +84 28 3914 3748

E info@vn.gt.com

Bộ phận khách hàng Nhật của Grant Thornton Vietnam

Hà Nội

Hiroshi Mitsushige

Chủ nhiệm

Tel: +84 24 3850 1620

Email: Hiroshi.Mitsushige@vn.gt.com

Thành phố Hồ Chí Minh

Masato Karoji

Giám đốc phụ trách khách hàng Nhật Bản

Tel: +84 28 3910 9205

Email: Masato.Karoji@vn.gt.com

(Trụ sở tại Tokyo)

Đối tác của Văn phòng Quan hệ Quốc tế

Kế toán công chứng Tatsuya Arai (Nhật Bản)

Tel: +81 (0)3 5474 0118

Email: arai.tatsuya@gtjapan.or.jp